



NØTTEKRÅKA

Tørkesommeren, endringer i naturen, Markagrensen trues ved Ila, elvelangs i Bærum

Årsmelding for 2018



Les også om:

Årsmøte

Skogbrann

Tørkesommeren 2018

Fuglene som ble borte

Frivilligprisen 2018




Innkalling til årsmøte
i Naturvernforbundet i Bærum
Mandag 18. mars 2019
Kl. 18.00, Bekkestua bibliotek
Foredrag av professor Terje Tvedt:
"Elver og sivilisasjonens utvikling"
Kl. 19.30

side 23



side 3



side 5



side 7



side 12



Endringer i naturen, sammenhenger og konsekvenser

Naturen gir oss en enorm begeistring med sitt mangfold og økologi! Vi får stadig ny kunnskap om avgjørende sammenhenger mellom arter og nye arter. Det forskes kontinuerlig for å forstå og tydeliggjøre hvilke endringer som påvirker naturens egne tålegrenser og hva slags konsekvenser det vil påføre oss! Det overordnede målet for NiB er å passe på at det rike Bærumslandskapet med sine ulike naturtyper og biologiske mangfold har levevilkår både i byggesonen og i markaområder. I denne utgaven av Nøttekråka settes derfor fokus på effekter av fjorårets tørkesommer for matproduksjon, og betydningen av skogbranner i naturen vår.



Og.. ikke uventet ... overrasker naturen nok engang med tilpassete levevilkår for enkelte arter som faktisk trenger skogbranner for sin eksistens og vekst. Naturtyper kan forstyrres ved tekniske påvirkninger eller endringer som for eksempel reduserer leveområder. Konsekvensen er at stedbundet fauna og flora, som fungerer i et finstemt økologisk samspill, forsvinner/dør ut. NiB dokumenterer at flere fuglearter som er overvåket i årevis er blitt borte, eller har en kritisk lav bestand med få hekkende par i Bærum. Det gjelder bla vipa, åkerrikka og hortulanen som trives i kulturlandskapet.

Begrepe ne fremmede arter, invaderende arter, eller "pøbelarter", er kjente utfordringer i mange naturtyper. Dette er arter som er bevisst introdusert eller kommet tilfeldig som følge av menneskelig aktivitet. Pøbelarter kan overta naturlandskap ved at de fortrenger de opprinnelige stedegne artene i naturtypen slik planten kanadagullris har gjort mange steder, og slik stillehavsøsters nå sprer seg i kystsonen. Denne infiltrasjon i – og endringen av – naturtyper krever et våkent øye og Bærum har nå fått store utbredelser av fremmede arter. Derfor ønsker NiB å sette i gang en ny type dugnad for å fjerne "pøbelarter" i sårbare naturtyper som for eksempel i kalktørrenger og grunnlendt kalkmark i kystsonen. Du kan bli med å få innsikt i "pøbelarter" den 2 juni på Lilløyplassen Naturhus!

Landskapsvernområdet Kolsås – Dælivann med naturreservater, er områder som har fått stått i fred for nedbygging og omfattende endringer i 40 år! Området fremstår med en unik sammensetning av kulturlandskap, ulike naturtyper og biomangfold. Derfor var det ekstra gjevt for NiB å stå for feiring av opprettelse av vernet for landskapsområdet med turtilbud og festmøte! NiB summerer feståret for deg!

Du finner årsmeldingen og invitasjon til årsmøte bakerst i bladet, og NiB-styret ønsker deg velkommen til vårt årsmøte **18 mars kl. 18 på Bekkestua Bibliotek.**

Anne Gøril Aas, styreleder i NiB

Filmen «Sommernatt» av Knut W. Jorfald, om Fleskummalerne sommeren 1886 kan nå ses via NiB's hjemmeside.



NØTTEKRÅKA

NiBs hjemmesider (www.baerumsnatur.no) og annen informasjon

NiBs hjemmeside er nå mer mobilvennlig. Inngangssiden er nyhetsside der vi legger ut saker kontinuerlig; høringsuttalelser, innspill/merknader til plansaker, presseklipp og arrangementer. I tillegg er der en mer statisk del av hjemmesiden, med vedtekter, årsmeldinger, informasjon om styret, NiBs miljøverpris, den elektroniske versjonen av Nøttekråka fra 2005 og noen av våre andre publikasjoner.

Invitasjoner til arrangementer legges i tillegg ut på NiBs Facebook-side.

I 2017 har vi fortsatt å sende ut nyhetsbrev til våre medlemmer om våre om våre arrangementer og om våre siste uttalelser og presseklipp. Hvis du ikke allerede får vårt nyhetsbrev: husk å sende e-postadressen din til baerum@naturvernforbundet.no.

Har du forslag til stoff?

Send e-post til:
baerum@naturvernforbundet.no

Utgitt av:

Naturvernforbundet i Bærum (NiB),
Postboks 252, 1319 Bekkestua
baerum@naturvernforbundet.no
Bankgiro:1627 11 34243

Ansvarlig redaktør: Bjørg Petra Brekke
Redaksjonsmedarbeidere:
Morten Bergan og Tom Ekeli
Utforming: David Keeping
Trykk: HG media as

Forsidebilder: Rosa tåke på Fossum – foto Anne Gøril Aas, Skogbrann Lommedalen mai 2018- foto Øyvind Gultvedt/ Asker og Bærum Brannvesen, Knuskjørr blåbærlyng i Juli August 2018- foto B.P.Brekke, Lavskrike - Foto Morten Bergan, Bo Wingård med blomster og diplom- Foto Anne Wingård

Skogbrann – en fare eller en forutsetning for biologisk mangfold?



ØG

Liten skogbrann i Lommedalen i 2018

Tekst: Ulrika Jansson, skogøkolog i BioFokus

Foto: Kim Abel, Bård Bredesen og Øyvind Gultvedt/Asker og Bærum Brannvesen

Skogbrann oppleves ofte som dramatisk og for de som blir direkte rammet kan det være katastrofalt. Men i naturen er skogbrann et naturlig fenomen, som er en forutsetning for mange arters langsiktige overlevelse. Effektiv bekjempelse av skogbrann kan derfor true mange arter, men paradoksalnok også føre til større og farligere branner.

Skogbrannhistorikk

I Norge har vi hvert år ca. 1100 større eller mindre skogbranner. De aller fleste blir slukket før de har brent et større areal enn 5 daa og veldig sjeldent brenner store areal med skog. Et velkjent unntak var den store brannen i Froland i 2008 da 27 000 daa skog brant!

Skogbrann har forekommet like lenge som vi har hatt skog i Norge, men antall branner og størrelsen på brannfeltene har variert. Før 1600-tallet var det mest naturlige branner i skogen. Disse ble startet av lynnedslag, gjerne mot slutten av en varm og tørr sommer. Det resulterte gjerne i store skogbranner da store deler av landskapet var tørt. På 1600-tallet ble det vanlig at folk satte fyr på skogen for å øke arealet med beitemark og dyrket mark, såkalt svedjebruk (svijordbruk). I en periode hadde vi derfor hyppige, men små skogbranner. På slutten av 1600-tallet og på 1700-tallet ble det fokus på tømmerverdier og svedjebruk

ble mange steder forbudt. Dette førte etter hvert til at svedjebruk opphørte i Norge mot slutten av 1700-tallet. På 1800- og 1900-tallet har det brent forholdsvis lite i norsk skog, trolig på grunn av en kombinasjon av menneskeskapt faktorer. Økt hogst fragmenterte skogbestanden og fjernet mye brennbart materiale fra skogen, effektiv brannbekjempelse gjorde at de fleste brannene ble slukket raskt og skogbeite, som var vanlig frem til ca. 1950, påvirket forholdet mellom lyngvekster som brenner bra og gress og urter som brenner dårligere.

Arter avhengige av brann

Hvordan skogen ser ut etter brann varierer veldig med brannens intensitet. Noen branner svir bare av lyngen og nedre delen av trestammene, mens andre branner er så intense at trær og busker dør og mineraljorden blir blottlagt. Et enkelt brannfelt kan også variere veldig i hvor mye av biomassen som bokstavelig talt har gått opp i røyk. Varia-

sjonen i brannintensitet gjør at brann skaper levestilgjøringer for en lang rekke spesialiserte arter som har sin egen kravliste over hva som er perfekt for at akkurat de skal trives og kunne forplante seg.

Det antas at vi har over 100 arter i Norge som er mer eller mindre avhengig av skogbrann! Mange av disse er oppført på rødlisten, derav mange biller. En del arter, spesielt insekter og sopp, har spesialisert seg på å utnytte de store mengdene av næring som plutselig frigjøres ved brann. Andre arter er raskt på plass for å utnytte de store soleksponerte flatene som blir dannet, der få konkurrenter og potensielle predatorer har overlevd brannen. Varmen i seg selv dreper mange arter, mens enkelte planter trenger varmen for at frøene deres skal spire. På den brente bakken dukker det opp branntilpassede begersopper. Den brente veden og de brannskadde trærne er et skattekammer for både brannstubbeler, vedboende sopp og insekter. De mest spesialiserte artene er raskt på plass etter brann, mens andre utnytter brent ved og brannskadde trær i flere tiår etter brannen.



En skogbrann har gitt store mengder brannskadde trær, brent ved og flekker med mineraljord. Våtmarken i forkant har stoppet brannens spredning.

avhengig av sterk oppvarming for å spire. Alle disse artene er tilpasset et skogøkosystem der brann var en naturlig del. Alle har ikke alltid vært sjeldne, men strever nå etter en lang periode med lite brann i skogen. Kan vi gjøre noe for å hjelpe dem?

Brenning som skjøtselstiltak?

Både i Sverige og Finland utføres kontrollerte branner i skog for å fremme artsmangfoldet knyttet til brann. Dette er ennå ikke prøvd ut i Norge. For å få mest mulig ut av tiltaket er det viktig å velge områder utfra der brann vil gi størst nytte for mangfoldet. Vi bør for eksempel ikke brenne gammel naturskog som i dag har store naturverdier knyttet til andre livsmiljøer, men heller tenke på brenning som et skjøtselstiltak i eldre skog med mindre biologiske verdier i dag som kan bli en hot-spot for disse artene. Det viktigste er at det brennes i et landskap der skogbrann fortsatt forekommer og der det fortsatt finnes naturverdier knyttet til gammel furuskog. Brannartene må finnes i landskapet for å kunne komme seg til brannfeltet. Det vil ta litt tid å få på plass en slik ordning



Den sårbare sotpraktbiller er avhengig av brann og har utviklet varmesensorer på brystet!

Mange insekter tiltrekkes av røyklukt, og er gjerne på plass på den brente veden allerede før det har sluttet å brenne i skogen. Et eksempel er sotpraktbiller, som har varmesensorer på undersiden av brystet for å hindre at den lander på en alt for varm overflate. De fleste insekter som lever på brannfelt er knyttet til død ved eller vedsopp, mens andre lever i brannskadde, men levende, eller nylig døde trær, for eksempel furuhettebille, granhettebille og trebukken *Acmaeops marginata*. De siste to hundre årene med lite brann i skogen har ført til at noen av de mest spesialiserte brannartene ikke fins lenger. Løpebiller svedjeløper har ikke vært sett i Skandinavia siden 1800-tallet, og de to mest kresne brannavhengige barktegene bråtebarktege og brannbarktege er ikke påvist i Norge i nyere tid. Kanskje er de også borte for alltid?

Også fugler kan begunstiges av brannfelt, som for eksempel hortulanen, natttraven, flere hakkespettarter og andre fuglearter som er avhengig av trelevende insekter.

De mest kjente brannartene er imidlertid de to brannavhengige plantene bråtestorkenebb og brannstorkenebb, der kun den førstnevnte er funnet i Norge. Disse to artene dukker kun en sjelden gang opp på brannfelt og frøene er



Hortulanen synger i løvkratt på gammelt brannfelt.

og imens kan forvaltningen oppfordre til å la være å ta ut brannskadde trær i områder som har brent naturlig. Da vil bråtestorkenebb, hortulanen og sotpraktbiller klare seg enda noen år i landet vårt!

Brannbekjempelse fører til økt risiko for store og ødeleggende branner. Etter en 200 år lang periode med nokså få og stort sett små branner, har skogen bygget opp store mengder brennbart materiale. Med et varmere og mer ekstremt klima vil vi fremover oppleve flere varme og tørre somrer. Mye brensel i kombinasjon med et varmere klima øker sannsynligheten for store og alvorlige branner. Kanskje er det det vi allerede har sett starten av med den store brannen i Froland og de siste årenes store og alvorlige branner i vårt naboland Sverige?

Hovedkilder:

Jansson, U. og Olberg, S. 2014. Brannfelt - utkast til faktaark for kartlegging av naturtyper. BioFokus.

Rolstad, J., Blanck, Y. I. og Storaunet, K. O. 2017. Fire history in a western Fennoscandian boreal forest as influenced by human land use and climate. *Ecological Monographs* 87 (2):219-245. <https://doi.org/10.1002/ecm.1244>.

Tørkekrise i 2018 – en varm vekker

Tekst: Elisabeth Sæther, kommunikasjonsrådgiver i Norges bondelag

Foto: Anne Rogneby og Anne Cathrine Wangberg



AR

2018 vil for norsk landbruk bli stående igjen som året da vi ble påminna om hvor sårbare og maktesløse vi egentlig er når været ikke spiller på lag. Da en varm mai starta med litt regn var det ingen som ante at for bøndene på Østlandet og Sørlandet så skulle det bli det siste de så til regnet på tre måneder. Norges Bondelag har årsmøte på Lillehammer i starten av juni. Allerede der var det mange bekymra ansikt og åkrene nedover Gudbrandsdalen så svært tørre ut.

Tørke skiller seg fra andre og mer kjente ekstreme værphenomener i Norge, som flom eller orkan. Mens ekstremvær som regel forbindes med noe som ruller inn over oss med voldsom kraft, kommer tørka snikende. Når skal man egentlig varsle at det er fare for krise i norsk matproduksjon? I slutten av juni sa flere bønder fra om at de måtte slakte ned mange av dyra sine fordi de ikke kom til å ha nok fôr til vinteren. Kornbøndene kunne i juli konstatere at store deler av avlingene allerede var tapt, men mange slo likevel kornet og sparte på halmen for å kunne bruke den til dyrefôr.

Jeg er vokst opp på gård, men har aldri i min tid opplevd at vi har hatt så lite gras at vi måtte føre med halm. For mange bønder ble dette imidlertid redninga. Etter at bonden har høsta inn kornet pløyer man som regel bare ned halmen som ligger igjen på bakken. I år ble derimot store deler av halmen pressa til fôrballer og tatt vare på. Felleskjøpet stilte med garanti for

at de skulle kjøpe halmballene dersom kornbonden mot formodning ikke fant en husdyrbonde som trengte den.

Gjennom hele sommeren arrangerte Bondelaget informasjonsmøter om tørka, føring og mulighetene for erstatning. Disse møteplassene samla tusenvis av bønder over hele landet og skapte viktig samhold for mange i ei tung tid. Det var som en kollega sa til meg: «Når du er helt nede og ikke ser noe lys i tunnelen er det bare én ting som hjelper, og det å vite at naboen har det minst like jævlig.»

Selv om sommeren er over, lever mange bønder fortsatt med konsekvensene av tørka. Enorme kostnader ved innkjøp av nytt fôr da avlingene deres tørka bort. Dyr som må sendes

for tidlig til slakt, og ikke minst ei gårdsdrift som ikke går rundt. Det er en tragisk situasjon hvor vi må hjelpe hverandre, forbrukere som bønder. Samtidig er det også en viktig motivasjon til å gire opp arbeidet med å både tilpasse matproduksjonen vår til et klima i endring, og å gjøre vårt for å redusere klimagassutslippene fra jordbruket.

Vi må tilpasse gårdsdrifta til å bli mer robust mot et vær som er mer ekstremt enn tidligere. Enten det handler om å drenere bedre for at jorda skal tåle mer ekstremnedbør, eller nye vanningsanlegg som kan hindre at avlingene tørker bort som i sommer. I norsk landbruk pågår det en storstilt klimadugnad for å redusere klimagassutslippene våre. Vi må erkjenne at matproduksjon alltid vil være forbundet med klimagassutslipp, fra husdyra som produserer metan når de fordøyer maten sin, og fra jorda som slipper ut karbon og lystgass når den dyrkes. I framtida må også enda mer av husdyrmøkka vår brukes på tanken og danke ut fossilt drivstoff. Men i en tid hvor verdens evne til å produsere nok mat er under sterkt press som følge av menneskeskapte klimaendringer, må vi også produsere mer mat på egne ressurser.

Innen utvikling og bruk av ny teknologi ligger vi i front, både fordi vi i Norge over lang tid har satsset på oppbygging av egne forskningsinstitusjoner innen landbruk og matproduksjon, og fordi veien mel-



ACW

I sommer ga Lars Johan Lauten, melkebonde på Kløfta, statsminister Solberg og daværende landbruksminister Dale en omvisning for å lære dem om tørken

Fugleartene som forsvant fra Bærum

lom forsker og bonde aldri har vært særlig lang. Jeg tror vi framover vil se enda flere roboter ute på åkeren som bidrar til mer bærekraftig gårdsdrift. Forskerne jobber knallhardt innen avl for at framtidens ku skal ha lavere klimaavtrykk enn i dag og for å finne fram til plantesorter som tåler klimaendringer enda bedre. Arbeidet med planteavl handler blant annet om å videreforedle plantesorter, både for at de skal tåle varmere temperaturer og et mer vekslende vær. For eksempel ved å gjøre korn og mange av grønnsakene våre mer motstandsdyktig mot plantesykdommer som trives godt i et varmt og fuktig klima og som derfor kan forekomme oftere ved mer ekstremnedbør.

Men sommerens tørke ga en opp- tur for noen av plantene vi ikke dyrker så mye av her til lands. Flere tørkeram- mede bønder i Buskerud som planta mais uten særlig store forventninger, fikk kjempeavlinger. Mesteparten endte opp som sårt trengt dyrefôr.

Jeg vil å advare politikerne mot å velge såkalte klimaløsninger som ser grønne ut på papiret, men som ikke fungerer i virkeligheten. For paradoksal nok ser Norges klimaregn- skap bedre ut hvis maten vi spiser er importert fra andre land. Jo mer mat vi importerer, jo mer utslipp vi lempet over til andre land og jo mindre mat som produseres på norske ressurser, jo finere ser klimaregnskapet vårt ut. Alle forstår at vi ikke berger klimaet ved å øke importen. Det gjør Norge dårligere rustet i kampen mot klima- endringene, det svekker matsikker- heten vår, flytter klimagassutslippene våre og ansvaret for de over på noen andre.

Om tørken vi så i sommer var en konsekvens av menneskeskapte klimaendringer eller ei får vi nok aldri svaret på, men det er strengt talt ikke særlig viktig heller. Vi vet nok til at vi ikke kan vente med å handle. Matproduksjonen må bli mer robust for å håndtere ekstreme værphenome- ner og vi må gjøre vårt for å redusere klimaavtrykket fra norske gårdsbruk uten at det går på bekostning av norsk matproduksjon.



Lavskriken har forsvunnet fra marka

MB

Tekst: Svein Dale

Foto: Tom Schandy og Morten Bergan

Bærum er fra naturens side et av Nor- ges mest artsrike områder. Godt klima, rik berggrunn og en variasjon i natur- typer fra kyst til høye åser gir levevil- kår for tusenvis av arter. Men dette har også bidratt til en tett befolkning; Bærum har i snitt mer enn 650 men- nesker per kvadratkilometer. Boligbyg- ging, industriområder og veier har lagt beslag på store arealer og fortrenger ville dyr og planter til små rester av natur og kulturlandskap i lavlandet. Skogbruk preger store deler av marka, og fjorden domineres av fritidsbåter. Mange arter har derfor forsvunnet, og mange flere arter vil forsvinne fra Bærum i fremtiden. I denne artikkelen omtales fuglearter som har forsvunnet fra Bærum i nyere tid.

Kulturlandskapet

I løpet av de siste 100 år har 65% av Bærum's jordbruksarealer blitt byg- get ned. I 1907 var jordbruksarealet 40.000 dekar, nå er det bare 14.000 dekar igjen (Land- brukskontoret 2014). En av de viktigste faktorene som be- stemmer hvor mange arter som finnes i et område er hvor stort leveareal de har til disposisjon. Tapet av kulturlandskapsa- real vil derfor uunngåelig føre til tap av artsmangfold. Mer effektive og intensive driftsfor- mer i landbruket vil i tillegg føre til at færre arter trives.

Tidligere var **vipa** en karakteris- tisk art på dyrket mark i kommunen (Böhler 2010). Særlig tidlig om våren kunne man se og høre vipas særpregete fluktspill over jordene. Dette var et kjent og kjært vårtegn. Nå er det bare noen ytterst få par igjen, og kanskje hekker den ikke engang årlig lenger. Vipa krever relativt store sammen- hengende jordbruksarealer, så det er arealtap og oppsplitting av leveom- rådene som må ta skylda for at den har forsvunnet. Tilsvarende nedgang har skjedd mange andre steder i Norge, og vipa er nå klassifisert som *sterkt truet* på den norske rødlista (Kålås et al. 2015).

Senere på året, særlig i juni, kunne man om natten høre den monotone og langvarige "krekssingen" fra **åkerriksa**. På latin heter åkerriksa *Crex crex*, og det viser til lyden: gjentatte og kraftige kreds-kreds som kan fortsette i mange minutter av gangen. Åkerriksa var sjelden å se, for den gjemte seg godt i gressengene. Men det ble også dens bane da man gikk over fra å slå for hånd med ljà til å bruke slåmaskiner



Vipa var en vanlig art i kulturlandskapet

TS

fra slutten av 1800-tallet. Reir, unger og voksne ble effektivt drept under slåttene. Bestanden gikk jevnt tilbake fram mot 1940, og i Bærum var arten nesten helt borte i perioden 1950-90 (Böhler 2010). I nyere tid har man registrert enkelte individer i enkelte år, men det er neppe snakk om at arten hekker, bare tilfældige streifindivider er innom kommunen. Det er heller ikke noen levedyktig bestand av åkerrikse i Norge lenger, og arten er klassifisert som *kritisk truet* på rødlista.

En annen art som har forsvunnet fra kulturlandskapet i Bærum er **hortulan**. Hortulanen er en nær slektning av den mer kjente gulspurven. I siste halvdel av 1800-tallet og på begynnelsen av 1900-tallet var hortulanen en vanlig fugl på Østlandet og "Den er i Kristianiatrakten [dvs. i Oslo-området] meget almindelig og sees de fleste sommere endog i større antall end gulspurven" (Collett 1921). I Bærum var siste hekkefunn på Blommenholm i 1947, mens det ellers på Østlandet var kraftig nedgang i løpet av 1950- og 60-tallet, særlig pga. bruk av kvikksølvbeiset såkorn (Dale 2001). Bestanden går fortsatt nedover og i Norge er det nå bare noen titalls par igjen. Hortulanen har også vært utsatt for fangst i Frankrike hvor arten regnes som en kulinarisk delikatesse. Fangsten er omsider stoppet nå (Dale 2018), men hortulanen er fortsatt klassifisert som *kritisk truet* på rødlista.

Skogen

Selv om skogstraktene i marka stort sett har blitt forskånet fra boligbygging, så er de langt fra å være i en naturlig tilstand. Mesteparten av marka brukes til skogsdrift, og gammel skog er dermed en mangelvare. Av totalt ca. 100.000 dekar skog i Bærum, er omkring 10% vernet. Dette betyr at arter som har behov for store og gamle trær og død ved begrenses til små og spredte leveområder, og det øker sannsynligheten for at de vil dø ut.

Flere av våre hakkespetter trenger død ved for å finne næring, og de har problemer med å klare seg i et skogsbruksdominert miljø. **Hvitryggspetten** krever mye død ved, og aller helst døde løvtrær. Skogsbruket

favoriserer bartrær foran løvtrær, så dette er en dårlig kombinasjon. Tidligere fantes hvitryggspetten spredt i skogene i Bærum, men de siste hekkefunnene var ved Dælivannet i 1975, Solkollen i Lommedalen i 1979, og nærliggende Grunnalsåsen i 1981 (Böhler 2010). Hvitryggspetten står ikke på rødlista selv om den er utdødd over store deler av Østlandet. Det skyldes at det fortsatt er en god og stabil bestand i utilgjengelige løvskogslirer på Vestlandet.

I høyereliggende og eldre barskog på Østlandet er **lavskrike** vidt utbredt. Gammel skog er viktig for lavskrike både fordi den hamstrer mat til bruk gjennom vinteren (det er flere gjemmesteder i gamle trær med lav), og fordi tett skog gir skjul mot hønsehauken som er dens viktigste fiende. Lavskrika fantes tidligere også i de høyereliggende åsene på Krokskogen og i Nordmarka, men økende hogst og bruk av hogstflater har gjort at den har forsvunnet fra marka (Dale og Bøhn 2017). Siste hekking i Bærum var ved Kampen i 1949, men den skal også ha vært sett i Isimarka fram til 1970-tallet. Nå er nærmeste hekkplasser i Hurdal og på Norefjell. Det er fortsatt bra med lavskrike i fjellskog, så lavskrika er ikke rødlistet.

De rike løvskogene i lavlandet har minket i areal og blitt stadig mer fragmentert. **Løvmeis** er en karakterart for varmekjære løvskoger, og er fortsatt vanlig i Follo. Men i Bærum, såvel som Asker og Oslo, er arten på vei ut. Noen få par hekker fortsatt i Bærum, særlig ved Dælivann, men det går stadig lenger tid mellom hvert funn.



Hvitryggspetten er utdødd i Bærum

TS



Makrellterne og hettemåker på Børøyskjær

MB

Kysten

Fuglelivet ved Oslofjorden og i Bærumsskjærgård har generelt blitt rikere siden 1970-tallet, dels som følge av reduksjon av forurensninger, opprettelse av sjøfuglreservater og opphør av tidligere tiders jakt og fangst og sanking av egg (Bergan 2016). Likevel har noen arter forsvunnet som hekkefugler, f.eks. **rødstilk** (siste (trolige) hekkefunn i 2013 på Torvøya), mens andre er på vei nedover igjen, som **gravand**, **makrellterne** og **hettemåke**.

Kilder

- Bergan, M. 2016. Sjøfuglene i Bærumsskjærgården. Nøttekråka 2016 (2):14-16.
- Böhler, T. 2010. Fuglelivet i Asker og Bærum 2010. Norsk Ornitologisk Forening, Asker og Bærum lokallag.
- Collett, R. 1921. Norges Fugle. Aschehoug, Kristiania.
- Dale, S. 2001. Hortulanen i Oslo og Akershus - fra karakterfugl til sjeldenhet. Toppdykker>n 24:152-161.
- Dale, S. 2018. Lysloggerstudier redder hortulanen fra franske ganer. Vår Fuglefauna 41:118-123.
- Dale, S., og K. Bøhn. 2017. Hvordan går det med lavskrika på Østlandet? Vår Fuglefauna 40:64-69.
- Kålås, J. A., S. Dale, J. O. Gjershaug, M. Husby, T. Lislevand, K.-B. Strann, og H. Strøm. 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Fugler Aves.
- Landbrukskontoret. 2014. Landbruket i Bærum. Historikk - Status- Utfordringer. Bærum kommune. (pdf-fil kan lastes ned fra nettsiden til Bærum kommune)



Markaloven trues av utbygging på Ila i Bærum

Tekst: Solveig Dysvik, leder i Ila borettslag
Foto: Solveig Dysvik og Liv Kristin Nordby Jacobsen



Elg som beiter i skogen på Ila

LKNJ

Markaloven ble vedtatt i 2009 for å gi en særskilt, statlig beskyttelse av Oslomarka. Med statens planer om nytt psykiatrisk sykehus i Bærumsmarka, er det imidlertid grunn til å spørre seg om det nå er staten selv som er i ferd med å bli markas fremste utfordrer.

Uten et klart regelverk med en markagrense som praktiseres konsekvent, ligger Oslomarka åpen til for hugg der den strekker seg over 19 kommuner og 5 fylker. I landets tettest befolkede område har det ikke manglet på forslag fra kommunene om å benytte litt av marka til byggetiltak i sin kommune. Men en slik stykkevis nedbygging vil føre til at marka som fellesskapsressurs gradvis mister sin verdi. Formålet med markaloven var derfor å sikre sterkere felles rammeverk og hindre at marka blir bygget ned bit for bit av forslag som hver for seg kan ha gode grunner.

Nå utfordres markagrensen på nytt til fordel for et statlig utbyggingsprosjekt i strid med markalovens formål. På Ila i Bærumsmarka planlegger Helse Sør-Øst bygging av et stort psykiatrisk sykehus på høyeste sikkerhetsnivå («regional sikkerhetsavdeling»). Området ligger innenfor markagrensen, og departementet har gitt Bærum kommune tillatelse til å igangsette planarbeidet, selv om tiltaket ikke er i samsvar med markalovens formål. Forslag til planprogram med forslag til ny regional sikkerhetsavdeling på Ila ble vedtatt av Bærum kommune i november 2018. Det ble presisert at to alternative lokaliseringer innenfor marka i tillegg til minst et alternativ utenfor marka skal utredes. Planprogrammet er nå under utarbeidelse. Da forslag til planprogram var ute på høring i 2018 var NIB tydelige i sitt standpunkt:

NIB er opptatt av at dagens Markagrense skal holdes uforandret. Realiseringen av reguleringsplanen for RSA vil medføre at reguleringsområdet må tas ut av marka i en egen prosess i etterkant av reguleringsplanen. NIB er derfor motstander av at planarbeidet i det hele tatt gjennomføres, og vil allerede nå varsle vår protest mot endelig behandling av planen i kommunen. På bakgrunn av dette vil vi ikke kommentere i planforslaget.

Etablering av sykehuset på Ila vil ikke bare være i strid med nasjonal lov, men også med de statlige planretningslinjene hvor større statlige institusjoner skal søkes lokalisert til kollektivknutepunkter. Sykehuset vil bli arbeidsplass for flere hundre ansatte og ligger omtrent 4 kilometer fra nærmeste T-banestasjon. Det vil derfor også bygges et stort parkeringsanlegg i marka, ettersom flertallet av de ansatte forventes å kjøre bil. Både hensynet til klimaet, marka og nærmiljøet taler mot en slik lokalisering.

Den rollen staten har spilt på Ila i Bærum er oppsiktsvekkende: Først avsto Klima- og miljødepartementet kommunens søknad om tillatelse til å starte opp reguleringsplanarbeid, med korrekt henvisning til at tiltaket ikke kunne planlegges eller realiseres innenfor markagrensen. Kort tid etterpå ble det avholdt et møte mellom Helse Sør-Øst, Bærum kommune, Fylkesmannen i Oslo og Akershus og Klima- og miljødepartementet. Ifølge referatet fra møtet ble det enighet om at: «den beste behandlingsmåten vil være at Bærum kommune likevel kan igangsette reguleringsarbeidet på ordinær måte, med etterfølgende søknad om justering av markagrensen».

Verken berørte naboer eller representanter for miljø- og friluftsjakter ble gitt anledning til å delta eller uttale seg før departementet gjorde en brå og uhjemlet snuoperasjon: Fra å håndheve den lovbestemte og geografiske avgrensingen mot utbygging og planlegging i marka (markagrensen), tillater departementet nå å planlegge for statlig sykehus i marka med henvisning til at markagrensen senere kan flyttes. Med en slik tilnærming vil markagrensen miste sin funksjon, og fremgangsmåten er også i strid med markalovens bestemmelser.

Det er i denne sammenhengen verdt å merke seg at Klima- og miljødepartementet i november 2018 kom med et forslag til endring i markaloven (justering av markagrensen m.m.) (Prop. 11 L 2018 – 2019). Det foreslås blant annet å gjøre endringer i § 2 for å åpne opp for å kunne gi adgang til innskrenkende justeringer der vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Det er svært uheldig dersom en slik endring vedtas, da det vil uthule markaloven ytterligere, med fare for tap av viktige naturressurser som resultat. En slik lovendring vil gjøre det enklere for Helse – Sørøst å få gjennomslag for utbygging på Ila.



Skutebekken



SD

Det er et rikt dyreliv i området, blant annet med et grevlinghi med mange innganger. Her ser vi spor etter at grevlingen har ruslet en tur.



SD

Det foreslåtte området for utbygging av RSA er i dag mye brukt til tur og rekreasjon.

Det fremkommer i planprogrammet for området at det er registrert flere nasjonalt og regionalt viktige naturtyper innenfor planområdet, og området er svært artsrikt og med stort biomangfold. Skutebekken, som renner i ravinen på Ila, har også tre registrerte rødlistearter; ask, blærestarr og alm. I tillegg er flere av de berørte lokalitetene vurdert til sårbare og svært viktige. I forslag til planprogram er det foreslått at deler av Skutebekken flyttes slik at sykehuset skal få plass, noe som vil berøre de tre rødlisteartene direkte. Området er også et svært mye brukt friluftsområde for beboerne i Ila borettslag med sin nærhet og unike natur.

I idéfaserapporten for prosjektet ble det vurdert ytterligere to alternativer utenfor marka som oppfylte alle de ni «skal-kravene» til ny RSA: Dikemark og Gaustad Nord var også vurdert som kvalifiserte. Idéfaserapporten anbefalte derfor å videreføre disse alternativene sammen med Ila til konseptfasen for videre vurderinger. Likevel ble det allerede før konseptfasen besluttet å ikke gå videre med alle de kvalifiserte alternativene. Ila var det foretrukne alternativ,

og Gaustad og Dikemark ble tidlig skrinlagt uten nærmere utredninger. Ullensaker kommune meldte sin interesse i januar 2018 som vertskommune for RSA og tilbød alle de «skal-kravene» som Helse Sør-øst har satt opp for å etablere et RSA, og viste blant annet til sin sentrale beliggenhet og mulighetene for synergieffekter med Ullersmo fengsel. Dette tilbudet har Helse Sør-øst valgt å se på som «ikke interessant». Det er ikke oppgitt hvorfor dette ikke er interessant. Når alternativer utenfor Marka utelates, skyldes ikke denne unnlattelsen mangel på alternativer.

Helse Sør-Øst har gode grunner for å ville etablere en ny regional sikkerhetsavdeling så raskt som mulig. Disse gode grunnene har antakelig også vært avgjørende for at man i dette tilfellet valgte å bryte markaloven. Men planarbeid i marka som ikke fremmer lovens formål kan ikke tillates, uavhengig av om tiltaket isolert sett er fornuftig eller ikke. Markaloven er tydelig: Slike tiltak må det planlegges for andre steder enn i marka. Det er derfor viktig at Bærums-politikerne stemmer nei til denne utbyggingen.



Kart som viser de to forslagene til plassering av RSA innenfor markagrensen hhv nord og sør på Ila i Bærum. (Bærum kommune saksnummer 17/23777.)



Kart over området innenfor markagrensen som vil bli berørt av en utbygging av RSA på Ila i Bærum. (Selve Ila fengsel er utenfor marka).

Turer langs Bærums vassdrag, ildsjeler søkes!



Stien ved Presteveibrua

Tekst Bo Wingård

Foto: Bjørg Petra Brekke

Bærum har fantastiske muligheter for friluftsliv og naturopplevelser. Mange fremhever kysten og Marka. Vel så viktig – om ikke viktigere – er det som vi kan oppleve i vårt eget nærmiljø. Ta deg en tur langs vassdragene våre, og få med deg miljø- og kulturopplevelser i et mangfold som du neppe finner andre steder.

På vei hjem fra et møte for et par år siden om vassdragene som renner ut i Bunnefjorden, snakket to av Bærums elvevenner om at det er viktig at man kan komme seg fra fjorden gjennom den bebygde/urbane sonen og inn i Marka – uten å måtte gå på asfalterte veier og fortau. Langs Bærums vassdrag kan man få fine turer, føle nærhet til naturen, finne fred og ro langs levende bekker og elver, lære om vår interes-

sante og sammensatte geologi, og se på kulturminner som er knyttet til vassdragene, og som det finnes mange av i hele Bærum.

Vassdragsleden – Elvelangs – Opplevelser langs...

Vi tenkte å bruke «Vassdragsleden» som det samlede begrepet for alt som finnes i og langs et vassdrag. Begrepet «Kystleden» finnes allerede og er godt etablert. Kystleden er et landsdekkende nettverk av hytter langs kysten. Langs Oslofjorden omfatter Kystleden også stier, turveier og rasteplasser for dem som vil komme seg langs eller nær strandområdene. I Nøttekråka nr.2/17 presenterte vi derfor de viktigste vassdragene i Bærum og turmulighetene langs dem under overskriften «Vassdragsleden i Bærum».

Men «Vassdragsleden» fengnet ikke i særlig grad for det vi ønsker å få frem – naturglede og friluftsliv i Bærums

blå-grønne vassdrag. Hva med «Elvelangs»? Bærum har fem store elver: Lysakerelva, Øverlandselva, Lomma, Isielva og Sandvikselva. I tillegg er det mange bekker som gir gode muligheter for ferdsel og opplevelser i nærmiljøet, som Eiksbekken, Østernbekken og Solbergbekken. Kanskje kan Elvelangs virke noe ekskluderende for det stor mangfold av vassdrag som vi har?

Bærum Elveforum utga nylig en turguide for Lomma, som vi kalte Opplevelser langs Lomma. Kan «Opplevelser langs . . .» være et bedre begrep?

Vi jobber med saken, og tar imot forslag til det å rusle, gå eller ferdes langs bekker, elver og vann.

To siktemål med god tilgjengelighet

Det er gode gang- og sykkelveier og fine stier langs store deler av vassdragene våre. Der det ikke er mulig å komme



Fåbrofossen nederst i Lysakerelva



Dugnadsgjengen tar en hvil etter søppelplukking langs Isielva sommeren 2016

frem, ønsker vi å få tråkket opp, ryddet plass til - og merket enkle stier slik at folk kan komme seg frem langs vassdraget uten å måtte gå en omvei langs veier eller over jorder før de igjen kan komme nær bekken eller elven.

Vi vil bidra til at Bærums befolkning får – og bli bevisst på – de flotte muligheter for friluftsliv og naturopplevelser som vi har i nærmiljøet. Og når folk bruker stiene og går langs vassdragene, blir vi så glade i «våre streknin-ger» at vi passer på dem. «Et vassdrag som ikke blir brukt, blir misbrukt», sier Terje Bøhler i Bærum Elveforum. Han har registrert miljømessige avvik langs fire av elvene i Bærum. Han har funnet mange forhold som ikke hører hjemme i nærmiljøet, og som forringer kvaliteten og opplevelsesverdiene i og nær bekker, elver og vann. I kommuneplanen står det at bredden på vegetasjonssonen langs bekker skal være minst 10 m, og langs elvene minst 30 m. Meld fra om ulovligheter når du er ute og går, som hageavfall, søppel, utslipp, tette flater og manglende vegetasjon. Det bidrar til at vassdragene våre får bedre stell, at ulovligheter og gamle synder blir fjernet, og at vassdragene kan bli rehabilitert.

Vi har ikke kommet i gang med dette arbeidet. Det krever ildsjeler som kan ta kontakt med grunneiere og få nødvendige tillatelser, informere folk i kommunen, og gjøre det nødvendige arbeidet med å finne stitraseene, rydde dem og merke dem. Så her er det fritt frem for interesserte å kontakte Naturvernforbundet i Bærum eller Bærum Elveforum!

Her mangler det stier og turveier

Ildsjel for sti langs Isielva

Fra Nybrua til Bjørum er det ikke mulig å gå langs Isielva. På vestre side går Gamle Ringeriksvei helt inntil og på den østre siden er det private eiendommer som umuliggjør ferdsel. Bærum kommune har skissert en sti eller turvei på østsiden ovenfor eiendommene. Planene ligger der og tillatelse er innhentet fra grunneiere, men prosjektet er ennå ikke gjennomført. Vi kan tenke oss at det i første omgang

blir anlagt (tråket opp og merket) en sti langs kanten på jordene som krysser Dalsbekken og kommer ut på Bjørumveien.

Bærum kommune arbeider med å få anlagt en sti på vestsiden av Isielva fra utløpet av Tanumbekken til Veidekebroen. Når disse to stiene er lagt kan man gå nært mesteparten av Isielva fra Vøyen og helt inn i Kjaglidalen.

Ildsjel for sti langs Lomma

Det er dårlig med stier langs Lomma fra Glitredammen og nordover. Gamle stier har grodd igjen eller blitt bygget ned. Vi kan tenke oss at man tar for seg gamle kart som viser hvordan man kom seg langs opp og ned langs Lomma i gamle dager før de store utbyggingene, og før strekningene langs elva grodde igjen. Neste ledd i prosjektet blir å skissere en sammenhengende sti, og ta kontakt med grunneierne for å få tillatelse til å fjerne litt vegetasjon for at folk skal komme seg frem.

Med tiden vil folk få øynene opp for de flotte badeplassene som var i bruk langs Lomma, og bidra til at man kan restaurere dem og sette opp hvilebenker og rasteplasser.

Ildsjel for sti langs Øverlandselva

Langs Øverlandselva mangler det sti nær elva fra Åsterud til Gamle Ringeriksvei ved Øverland. Stien vil passere Gamle Øverland bro der Pilegrimsveien går over. Her rydder Gunnar Fimland og holder vegetasjonen nede, og her vil han få satt opp en hvilebenk.

Fra Øverland går det turvei et godt stykke langs Øverlandselva. Her ønsker vi å få anlagt en sti på vestsiden av elva, nær kanten av jordene frem til turveien som går på østsiden fra samløpet mellom Sæternbekken og Østernbekken. Her vil ønsket om en sti komme i konflikt med golfbaneinteressene, men dette vil bare gjelde i spillsesongen. Man må få avtale med grunneierne og legge stien i ytterkanten av vegetasjonssonen slik at den ikke forstyrrer dyre- og fuglelivet langs elva.

Ildsjel for sti langs Østernbekken

Man må også komme seg langs Østernbekken frem til Grini Næringspark, og derfra langs bekken fra



Fisker ved Lomma

Griniveien til Ankerveien.

På den nederste strekningen må man ta hensyn til golfbaneinteressene og gjøre avtale med grunneiere før man rydder langs kantene.

På den øverste strekningen er det tett skog og kratt og vanskelig å komme frem. Etter at man har gjort avtale med grunneier er det mulig med enkle midler å anlegge en sti langs elva og legge til rette for rasteplasser. Her får man antagelig en av de flotteste naturopplevelsene lang hele Øverlandsvassdraget!

Merking

Ildsjelmerking

Stiene og turveiene langs vassdragene er ikke merket. Vi ønsker oss enkle skilt som viser hvilket vassdrag vi går langs, satt opp på steder der veier krysser vassdragene.

Bærum kommune har satt opp opplysningskilt ved noen kulturminner langs vassdragene. Et eksempel er skiltet ved Jar sag. Øverst står det Du ønskes velkommen til: Lysakerelva. Under er det tekst om og bilde av Jar sag. Slike kan det settes opp mange av. I tillegg ønsker vi en orientering om selve vassdraget. Oslo Elveforum fikk i 2015 tilbud fra Bymiljøetaten/Gjensidigestiftelsen om 100 % finansiering av informasjonstavler ved Oslos elver. Hittil er 18 orienteringstavler satt opp. Noe slikt må vi også kunne få til i Bærum.

Vi ønsker oss en pådriver, en skiltansvarlig!

Når dette er gjort vil det være mulig å komme seg langs Bærums vassdrag fra fjorden til Marka!





Enda ligger Lilløyplassen i snø, men snart våkner den til liv.



Lilløyplassen med Oslofjordens friluftsråd i forgrunnen

Spennende naturverndag med Naturvernforbundet på Lilløyplassen 2. juni, kl. 12–15 – kom innom og lær hvordan vi kan ta vare på naturen rundt oss.

Tekst og foto Morten Bergan

Lilløyplassen naturhus på Lilleøya på Fornebu er et verksted for en rekke naturfaglige foreninger. Det oppsto som en følge av ornitologenes virksomhet langsmed rullebanen og i de grunne kilene omkring Fornebuhalvøya, og ble innviet til Biomangfolddagen 2003. Snart ble virksomheten utvidet og stedet er nå en formidlingsarena for undervisning og guiding av turer. For å ta vare på det biologiske mangfoldet må folk bli oppmerksom på at det faktisk er der. F.o.m 2011 har stedet vært en del av Oslo våtmarkssenter. Stedet er åpent for besøk hver søndag fra kl. 12–15.

Søndag 2. juni 2019 vil NiB bemanne plassen, den eneste gjenværende husmannsplassen under Fornebu gård. Plassen ligger idyllisk til på nordsiden av den grunne Storøykilen – adressen er Oksøyveien 100, straks utenfor veibommen. Kom og besøk oss der!

Hva med et lite "sidesprang" den 22. september?

NiB vil ta deg med ut i skogen. Bare et lite steinkast unna der alle andre går i kø, finnes det en liten perle som vi har lyst til å dele med deg. Hvorfor ikke? Forlate grusveien et lite øyeblikk og slippe inn litt stillhet? Se sjeldne naturtyper? Eller se årets siste insekter svirre i lav sol mellom trestammenes lange skygger? Trekke inn duften av fuktig høstskog.

Søndag 22. september mellom kl.11 og 15 har du sjansen! NiB har stand langs veien inn mot Burudvann, ved inngangen til stien til Kirkebykollen. Derfra har vi merket stien opp til toppen (ca. 20 minutter å gå). NiB serverer kaffe / saft og pinnebrød som kan grilles på bålet og du kan teste dine naturkunnskaper i en «naturquiz». Håper vi ses!



Fint med bålcaffe en seinhøstdag Foto: Siren Tjøtta

Bo Wingård ble nominert til Frivilligprisen 2018 og mottok diplom for sin innsats

– Naturvernet blir satt pris på!

"For sitt initiativ til stiftelsen av Bærum nye Elveforum, og for å få pleie av Bærum vassdrag på kartet, samt innsatsen for vegetasjonsbeltet og miljøforhold i og langs Bærum vassdrag. På denne bakgrunnen ble du nominert til Bærum Frivilligpris 2018."

Dette er teksten på diplomene Bo fikk tildelt sammen med flott blomsterbukett under et høytidelig arrangement i Bærum rådhus 11.12. Frivilligprisen henger høyt; Det var mange innsendte forslag til kandidater, men bare tre ble nominert. Selve prisen gikk til Paal Alme fra Snarøya.

Verd å nevne er at Finn Otto Kvillum, mangeårig styremedlem av NiB og leder i flere perioder, var av de tre finalistene til Frivilligprisen i 2013 og fikk diplom og blomster for sin innsats for naturvernet.



Avgjørelser i viktige plansaker i 2018



Den nye bebyggelsen på Vestre Øverland. Det omtalte jordet ligger nedenfor husene. Øverland gård til høyre i bildet.

Tekst: Finn Otto Kvillum Foto: Bjørg Petra Brekke

Nedenfor refereres med korte oppsummeringer kommunestyrets vedtak i viktige plansaker da det 4. april 2018 sluttbehandlet Kommuneplanens arealdel 2017 – 2035.

Østre Frogner gård

7,7 dekar av gårdens areal ble av eier foreslått omdisponert til seniorboliger. Gården ligger i Frogner-/Tandbergområdet som i Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer 2010-2020 er omtalt som et av syv områder i Bærum som har nasjonal og regional interesse med hensyn til kulturminner, landskaps- og miljøverdier i tillegg til jordbruksverdien.

Forslaget ble avvist av kommunestyret.

Grorudenga gård

Et område på 16 dekar ble av eier foreslått omdisponert fra LNF til nytt boligområde. I tillegg ble det foreslått to boligtomter på til sammen fire dekar.

Vi minnet om at Grorudenga gård er en del av landbruksområdet i Lommedalen og en utbygging ville føre til nedbygging av dyrket/dyrkbar mark. Dette vil i tilfelle bli nok en bit-for-bit nedbygging av landbruksjorda i Bærum.

Eieren av gården hevdet at utvidelse av boligområdet i nærheten vil være moderat for å kunne bygge opp en hønsefarm.

Kommunestyret vedtok at det åpnes for å vurdere en moderat utbygging av noen boliger.

Kirkerudbakken-Åses vei

Her ble det søkt om å omdisponere ca 10 dekar av et skogområde for å bygge 6 boliger innenfor et areal som var

dekket av Kommunedelplan for Tanumplåtået og Hornimarka. Bærum Skiklub var også involvert i prosjektet for å kunne utvide Kirkerudbakken.

Søknaden ble avvist av kommunestyret.

Franzefoss Steinskogen

Kommunal- og miljødepartementet ville i 2016 ikke stadfeste Bærum kommunestyres godkjenning av en utvidelse av Franzefoss' steinbrudd på Steinshøgda fordi utvidelsen ville ligge i marka. Som innspill til Kommuneplanens arealdel 2017–2035 tar likevel Franzefoss opp igjen sitt tidligere forslag og begrunner det med at et større uttaksområde på Steinskogen også vil gi muligheter for å mellomlagre, håndtere og gjenvinne store mengder steinmasser fra planlagte infrastrukturprosjekter.

Vi påpekte at den foreslåtte utvidelsen østover nesten vil tangere eksisterende tursti og skiløype mellom Stein gård og Fiskelaustjern. Utvidelsen vil også kunne få fjernvirkning ved at åsprofilen blir brutt.

Kommunestyret godkjente utvidelsen, men reaksjonen fra overordnede myndigheter er så langt ukjent.

Vestre Øverland gård

I den forrige kommuneplanens arealdel ble den nærmeste delen av det jordet som ligger syd for Gml. Ringeriksvei lagt inn som et fremtidig boligområde.

I to høringsuttalelser og et innspill i Budstikka skrev vi at dette jordet er en del av det historiske landskapet mellom Haslum middelalderkirke og Øverlandgårdene.

De siste årene er det blitt dyrket korn på jordet som har svært god jordkvalitet ifølge Miljødirektoratets miljøstatus. Pilegrimsleden gikk over jordet og selv om det ikke er synlige spor etter den, så hviler det noe høytidelig over dette landskapet.

Kommunestyret omgjorde sitt tidligere vedtak og jordet fikk status som et LNF-område, dvs. et jordbruksområde.

Østre Jong og Bjørnegård

En annen sak som har pågått noen år fikk sin (foreløpige?) avgjørelse i 2018. Rådmannen foreslo å innlemme eiendommene, inklusive jordene, til gårdene Østre Jong og Bjørnegård i Sandvika by. Vi gikk imot nedbygging av jordene som dessuten er en del av det sammenhengende kulturlandskapet mellom Sandvika og Tanumplåtået.

Kommunestyret vedtok at Østre Jong /Bjørnegård tas ut av vekstgrensen for Sandvika

Områdereguleringen for Fossum

En revidert områdeplan for Fossum forelå i 2018, også denne med 2000 nye boenheter. Vi karakteriserte denne utnyttelsesgraden som en urban utbygging som ikke tar hensyn til kul-

turminnet Bogstad gård med vannet og de omkringliggende landbruks- og skogområdene.

Vi ba i vår høringsuttalelse om at utbyggingsnivået må senkes til maksimum 1000 boenheter og at utbyggingen, inklusive nye idrettshaller, skole og andre servicefunksjoner legges til det tidligere næringsområdet. Derved unngås boligblokker i skogområdet innover mot kulturminnet Lathus husmannsplass og hele Smiejordet blir spart.

Kommunestyret vedtok følgende for selve områdeplanen skal behandles: 1. Smiejordet tas ut av vekstgrensen for Fossum-utbyggingen. Skole og barnehage bygges inne på industriområdet. 2. Det kan åpnes for idrettsanlegg på Smiejordet. 3. Hvis det åpnes for idrettsanlegg på Smiejordet, må kommunen i samarbeid med dagens grunneier finne fullverdig, minst like stort dyrkbart areal til erstatning.

Godthaab helse- og rehabiliteringssenter

Her vil det bygges nye boliger på deler av eiendommen selv om mes-teparten av den i 2002 ble regulert til bevaring. Den skisserte utbyggingen står derfor i skarp konflikt med bevaringshensynet. Vi påpekte at med nye boliger vil landskapet rundt institusjonsbygget helt endre karakter og bryte med planbestemmelsen §9 om landskapstrekk. Det kan se ut som at hele husrekken i den vestre delen av eiendommen vil ligge nær grensen til Kolsås - Dælivann landskapsvernområde. Ethvert vernet område bør ha en uberørt buffersone

De tre foreslåtte tre byggene langs Gamle Ringeriksvei nedenfor innkjøringen til eiendommen vil falle naturlig inne i de eksisterende fire blokkene nedenfor og vil ikke gå utover landskapsbildet sett sydfra. Disse var de eneste vi mente kunne godkjennes.

Kommunestyret vedtok at deler av eiendommen tas inn som område for boligformål.

Litt om andre saker

Ringeriksbanen – forslag til reguleringsplan

Naturvernforbundet i Bærum støttet seg til høringsuttalelsen til Oslo og Omland Friluftsråd. Uttalelsen begrenset seg til områdene i Bærum kommune og markaområdene i Hole kommune.

Uttalelsen påpekte mangelfull dokumentasjon av naturmangfoldet og krevde nye registreringer på Brenna, Avtjerna og i Nordlandsdalen.

Siste nytt er at Bane Nor har forlatt det tidligere foreslåtte tverrslaget inn i Ringiåsen naturreservat og tverrslaget i landbruksområdet på Rustan. Isteden kommer et tverrslag ved Nordby som ligger i bunnen av Sollihøgda-bakkenene vis-a-vis den tidligere trafikk-kontrollstasjonen.

Staversletta

Selv om Staversletta i noen år hadde ligget inne som et fremtidig boligområde påpekte vi at det foreslåtte utbyggingsområdet ligger innenfor Kommunedelplan for Tanumplåtået og Hornimarka og ville dermed stride mot denne verneplanen. Videre ville boliger her bryte med den vedtatte

arealstrategien og høyst sannsynlig bli bilbasert.

Planen tilrettela for inntil 65 boenheter som vi mente var for høy utnyttelse og ikke tok hensyn til landskapet omkring.

Planen ble godkjent av kommunestyret. En nabogruppe samlet inn 430 underskrifter for å gjenoppta saken i kommunestyret, men fikk avslag både der og hos Fylkesmannen.

Merknader til planprogram for Fornebu – kommunedelplan 3

Våre merknader konsentrerte seg om den delen av planprogrammet som gjaldt naturmiljøet. Først påpekte vi effekten av den voldsomme økningen i boligantallet fra 6200 til 11000. Vi ba derfor om at om at boligantallet blir nedjustert til 9000. Påvirkningen av Fornebus sårbare natur er stor nok som den allerede er!

Store områder er nå tilrettelagt med plener. For heller å øke forekomsten av blomsterenger, foreslås at større områder forblir engmark med stedegne arter. Dette vil være bra for bier, humler og sommerfugler – arter med bestander som sliter. Dessuten har Fornebus kalksteinslandskap en unik flora – bruk stedegne, mange av disse er unike.

Vi la vekt på at buffersonene til reservatene må styrkes. Verneområdene må ikke bare vernes mot båttrafikk, men også mot den stadig økende kajakpadlingen. Nesten daglig padles det inn i reservatene med den følge at andeflokker og vadefugler skremmes.

Forslaget til Kommunedelplan 3 for Fornebu foreligger ikke ennå.



Fornebu senter og litt av bebyggelsen. Dette er bare en liten del av en utbygging som etter hvert kan romme 11.000 boliger

«Kolsås-Dælivann landskapsvernområde 40 år»



Lydhørt publikum under turen «Fleskumsommeren»

BPBR

Tekst: Tom Ekeli

Foto: Bjørg Petra Brekke, Tom Ekeli, Knut W. Jorfald, Siren Tjøtta og Anne Gøril Aas

I 2018 markerte Naturvernforbundet i Bærum 40 års jubileum for vedtaket om landskapsvern og fire naturreservater ved Kolsås og Dælivann. Svært mange – gamle som unge møtte opp på våre arrangementer og vi kan slå fast at det er en unison glede i befolkningen over at vi har et 5,3 km² stort unikt landskap midt i Bærum, vernet mot store tekniske inngrep. I tillegg til en kongelig resolusjon fra 30. juni 1978 som garanterer vern, er det i dag svært mange som bruker friluftsområdet, som kjenner kvalitetene og som vil passe på at fremtidige generasjoner får oppleve det samme.

Vi valgte å feire jubileet med 17 guidede turer i området fra 15. april til 19. juni, og et Festmøte i Sandvika teater 8. september.

Populære turer

Vi samarbeidet med åtte lokale foreninger som organiserte sine turer under «vår paraply» og stilte med kyndige guider. Til sammen var det over 400 deltakere. Temaene spente fra geologi, helleristninger, landbruket i dalen, toppurer, fuglesangturer, Fleskum-sommeren 1886, botanikk og fjellklatring. Den mest populære turen med 100 deltakere, gikk til helleristningene ved Dalbo gård med arkeolog Steinar Kristensen som

guide. Asker & Bærum Historielag var arrangør. Den mest spektakulære turen var klatring i «Østveggen» rett overfor KIF-hytta. Her fikk over 30 deltakere prøveklatre opp rutene «Onsager» og «Onkel Skrue», instruktør var Olav Vestlie fra Kolsås klatreklubb

Turen om landbruket «Dælidalen» ble guidet av leder i Bærum Landbruksforening, birøkter og bonde Per Sigmund Bø på Skotta gård.

Festmøte

I Sandvika teater lørdag 8. september var det stort anlagt festmøte med et program på nesten to timer, mange bidragsyttere på scenen og kafé og stands i foajeen. Vi var til sammen over 100 festdeltakere denne ettermiddagen. Maren Esmark, generalsekretær i Naturvernforbundet ledet oss gjennom programmet og NiBs leder, Anne Gøril Aas ønsket velkommen. I sin tale sa hun bl.a.: «Det hele startet på 1960-tallet med alle fuglene ... hele 96 arter ble påvist av brødrene Geir og Sigmund Hågvar. Den opprinnelige vernetanken var å ta vare på det rike fuglelivet i

Dælivannområdet! Og fuglene var en viktig grunn for å avsløre det unike og rike naturmangfoldet i området med viktige naturtyper, sjelden og rik flora og fauna, unik geologi og landskapsformasjoner. Det gav forståelse for at den rike naturen var en forutsetning for det unike fuglelivet – og ikke nok med det – området hadde spesiell rik kulturhistorie og var et meget viktig friluftsområde! Denne helheten kunne ikke tapes til bitvis nedbygging og forsvinne for alltid!!!»

Men verneprosessen ble ikke ønsket velkommen av kommune og grunneiere den gangen. Dermed tok det 13 år før det statlige vernet var et faktum. Mer om dette arbeidet fikk vi høre fra professor Sigmund Hågvar.

Ordfører Lisbeth Hammer Krog la i sin tale vekt på den tilknytning kunsten har til området og at landskapet og stemningen som kunstnerne fanget sommeren 1886, er fullstendig gjenkjennelig over 100 år etter. Selvfølgelig fordi området er så godt ivarett og fra 1978; vernet. Hun nevnte også at Bærums kunstnerbolig er Søndre Skotta

hvor kunstneren Thor Furulund hadde sitt virke inntil han døde for tre år siden. Hun avsluttet med å si at området har vært i bruk i mer enn 3000 år, og vi må sammen sørge for at våre etterkommere også får glede av å gå opp på Kolsåstoppen, se nøkerosene blomstre på Dælivann, se helleristningene på Dalbo og høre svarttrosten synge.

Ellen Lien, fungerende fylkesmiljøvernssjef, hilste fra



Det var spennende å prøve klatring for første gang

TE



Sigmund Hågvar fortalte om hvordan Kolsås/Dælivanområdet ble reddet.

ST



Sverre Hoel og Ordfører Lisbeth Hammer Krog

KWJ

Fylkesmannen i Oslo og Akershus som har forvaltningsansvaret for området. **Henny Moan**, skuespiller og Bærumsbeboer fra 1963 leste diktet «Syngende Jord» av André Bjerke. Hun mintes også sin tid i kommunestyret for Ap på 1970-tallet da striden om landskapsvernet sto på.

Professor Sigmund Hågvar holdt foredraget; «Hvordan Kolsås/Dælivanområdet ble reddet. Et sammenfall av heldige omstendigheter 40–50 år tilbake». Han tok utgangspunkt i at Bærums befolkning kåret Kolsås-Dælivan til kommunens fineste friluftsområde i 2015 og at historien om vernet startet med en artikkel i Aftenposten i 1965; «Hvor gutten med Siljefløiten ble malt», skrevet av brødrene Geir og Sigmund Hågvar. På den tiden var det heldigvis fire «fødselshjelpere» som traff hverandre: Det var brødrene Hågvar (fra Christian Skredsvig vei) som registrerte fugler og skrev i Aftenposten. Så var det Hjalmar Munthe-Kaas Lund, den gang forsøksleder i Statens viltundersøkelser, som formidlet verneforslaget til Naturverninspektøren

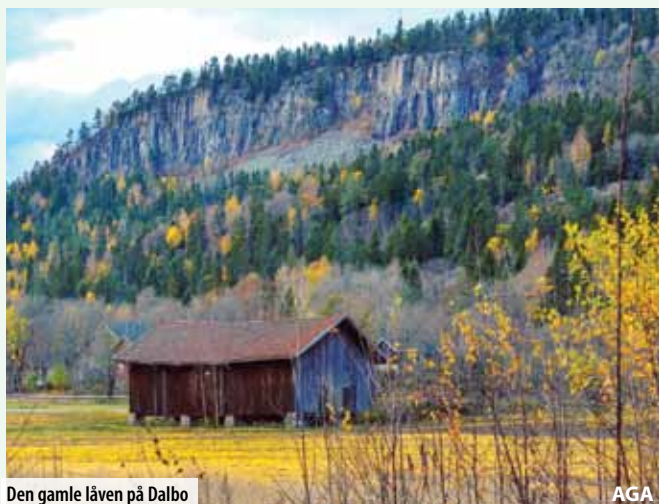
(Hjalmar var forøvrig styremedlem i NiB fra starten i 1972 til 1987 og leder i perioden 1973–1975).

Fjerdemann var geografen Øystein Dalland som i 1968 fikk følgende oppdrag fra Kommunal- og arbeidsdepartementet og de tre kommunene Bærum, Asker og Lier: Verneverdige områder skal kartlegges i hver kommune. Dalland-rapporten med tittelen «Naturverninventering i Asker, Bærum og Lier 1968-1969» ble levert og verneprosessen kunne starte for alvor. Dalland foreslo opprinnelig et verneområde på 7,5 km². Det kom mange protester fra kommunen og grunneiere. Striden toppet seg i 1975 ved en avstemning i Bærum kommunestyre: Flertallet i kommunestyret (Høyre 29, Krf 2, Sp 2 = 33) gikk inn for at naturvernloven bare skulle anvendes på selve Kolsåsmassivet. Mindretallet i kommunestyret (Ap 15, V 5, Felleslister, 4 = 24) støttet departementets forslag om bruk av naturvernloven på hele området. Mot kommunens ønske ble hele Dælivan-senkningen beholdt i verneplanen – inkludert Fleskumåsen, slik det var

anbefalt av Dalland og planlagt av departementet.

Denne saken er ikke enestående, ifølge Sigmund Hågvar. Kommuner har ofte protestert mot statlig vern. Men med tiden innser gjerne kommunen, og ikke minst innbyggerne, verdien av å ta vare på sammenhengende natur. Bærum kommune er i dag med rette stolt av området. Bebyggelsen ligger klistret inn til vernegrensen, men her er det stopp! Bare statlig vern gir full sikkerhet mot nedbygging av natur.

Siste innslag før pause var «fløytespill» av **Sverre Hoel** og utdrag fra fjernsynsfilmen «Sommernatt» av Knut W. Jorfald. Sverre spilte på sin didgeridoo. Bærums-kunstneren som har bodd og hatt sitt verksted på plassen Rølles ved Dalbo gård siden 1979, er i dag vår levende link til Fleskum-malerne. Sverre, da 10 år gammel, og hans familie kom til Fleskum gård i 1951. Hans far var gartner, sjåfør og skogsarbeider der. Da var det Maggie Plathe (1863 – 1955) som drev gården. Maggie var gift med Christian Skredsvig frem til 1898. Det var disse to som inviterte



Den gamle läven på Dalbo

AGA



Sverre Hoel med didgeridoo

KWJ

sine kunstnervenner til Fleskum gård sommeren 1886. Sverre forteller at han opplevde det gamle bondesamfunnet under sin oppvekst. De pløyde med hest og plog og slo graset med lå. Sverre Hoel er en anerkjent kunstner og hans verker pryder mange offentlige plasser i Bærum.

I pausen var det stands og kafé i foajeen. To andelslandbruk (Øverland og Wøyen) og lokale natur- og friluftsföreninger presenterte seg, og publikum fikk smake honningkake med honning fra Skotta gård.

Etter pause tok kunsten helt over med den kjente kunsthistoriker Tommy Sørbø og duoen Helge Iberg (piano) og Bendik Hofseth (saksofon og sang). Tommy Sørbø holdt et glitrende kåseri om betydningen av «Fleskumsommeren 1886» i norsk malerkunst og de internasjonale trender som hersket på den tiden. Han gav oss mange tankevekkende og morsomme eksempler på hvordan ett og samme landskap kan oppleves, beskrives og forstås på vidt forskjellige måter. Han stilte også spørsmålet: Må man komme utenfra for å oppleve et landskap som vakkert?

Avslutningsvis ga musikerne Helge Iberg og Bendik Hofseth oss vakre naturbeskrivelser i toner bl.a. fra nordisk visekunst; «Fjæriln vingad syns på Haga», «Uti vår hage» og til slutt en låt skrevet og fremført av Bendik Hofseth; «Oh My Country».

Epilog

Jubileet som er gjennomført minner oss om at å stå opp for naturen er viktigere enn noen gang i et pressområde som Bærum. Nå er det vern av Løkkeåsen og Engervannet som står på dagsorden. I Løkkeåsen verserer det planer om stortilt boligbygging og i Engervannet er det planer om oppfylling og fotballbane. I Løkkeåsen er det nasjonale verneverdier med kalkfuruskog, flere hundre år gamle lindetrær og 40 rødlistede arter. Engervannet er bl.a. et viktig hvile- og matsted for vadefugl på trekk.

Her som ved Kolsås-Dælivann, mener Bærum Høyre at kommunen er den beste til å ivareta miljø- og naturvern. Ut fra pågående diskusjon tyder alt på at dette området også må få et statlig vern. Utviklingen har vist at et statlig vern – var redningen for Kolsås-Dælivann. Nå gjelder det Løkkeåsen og Engervannet! Det er statens oppgave å tenke langsiktig arealforvaltning og redde nasjonale naturverdier gjennom vern.



ÅRSMELDING 2018 for Naturvernforbundet i Bærum (NiB)

Høringsuttalelser til planer og merknader til igangsatt planarbeid

De fleste av NiBs høringsuttalelser og merknader/innsspill kan leses i sin helhet på NiBs nettsider, www.baerumsnatur.no under "Saker"

Høringsuttalelser

Høringsuttalelse ny 1. gangs behandling av Områderegulering for Fossum, planID 2012012 Sendt 08.10.2018 *Se kort omtale av saken på side 13–14.*

Høringsuttalelse - Ekebergglia 61 - endring av reguleringsplan for nytt dobbeltspor Lysaker – Sandvika, arkivsak 18/12960. Sendt 01.10.18

Høringsinnspill - Plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2019-2022. Sendt 17.06.18

Begrenset høring av kommuneplanens arealdel 2017-2035, saksnr. 17/33249 fra Naturvernforbundet i Bærum. (NiB) Sendt 30.januar 2018 *Se kort omtale av sakene på side 13–14.*

Høringsuttalelse arkivsak ID 15/128026 Staversletta – detaljregulering. Sendt 6. januar 2018 *Se kort omtale av saken på side 13–14.*

Merknader til igangsatt planarbeid / Innspill

Merknader til Planprogram for regulering av utfyllingsområde i sjøen ved Lakseberget, PlanID 2018018, arkivsakID 18/21722.. Sendt 19.12.2018.

Merknader til igangssetting av privat planforslag. ArkivsakID 18/14821 Fossum gård - Ankerveien 201, detaljregulering. Plan ID: 123545. Sendt 26.08.18

Merknader til forslag til planprogram - privat detaljregulering – Regional sikkerhetsavdeling på Ila i Bærum kommune, planID 2017020. Sendt 26.7.2018 *Se egen artikkel, «Markaloven trues...» på side 13–14.*

Innspill til Bærum kommune, Natur og idrettsavdelingen, med forslag om etablering av blomsterenger på Bærums verk og ved Stein gård. Sendt 29.5.2018

Innspill til Sabima v. Hanna Hagen; "Forslag til områder for biologisk kartlegging". Sendt 7.5.2018

Merknader til planprogram for Fornebu – kommunedelplan 3 PlanID 2016014, arkivsakID 16/8446. Sendt 22.5. 2018 *Se kort omtale på side side 13–14.*

Innspill til revisjon av sykkelstrategi med plan for sykkelveinet, planID 16/4443. Sendt 16.03.2018

Innspill til Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2019-2022. Sendt 05. 01. 2018

Samarbeidssaker

Oslo og Omland Friluftsråds høringuttalelse til forslaget til reguleringsplan for Ringeriksbanen. Sendt 29.06.18. Den ble støttet av NiB og er derfor også å anse som vår uttalelse. *Se kort omtale av saken på side 13–14.*

Merknad til Lysakerbyen –Veiledende plan for offentlige rom Bærum planID: 2017016, Oslo saksinnsyn: 201414295. Fellesuttalelse med Bærum Natur og Friluftsråd (BNF). Sendt 04.02.2018

Prosjekt Ringeriksbanen Bærum - Deponier og Avtjerna stasjon. Deres ref: Fellesprosjektet Ringeriksbanen og E16 – Delprosjekt Bærum. Felles uttalelse med Bærum Natur og Friluftsråd (BNF) og Skui Vel. Sendt 02.02.18

Høring – Østlandsjord søkte om tillatelse til drift av anlegg for behandling av avfall i Isvieien 76 (Gbnr. 71/42) i Bærum kommune. Ref. nr. 2017/28573-3 M-FO. Felles uttalelse med Skui Vel Sendt 29. januar 2018

Høring – Avfall og Metallgjenvinning AS søkte om tillatelse til å motta, mellomlagre og sanere kasserte fritidsbåter på anlegget på Isi. ref: 2017/28772-4 M-FO. Felles uttalelse med Skui Vel. Sendt 29. januar 2018

NOA har laget et opprop med overskriften: «BEVAR TANUMPLATÅET STOPP nedbyggingen av et av Norges vakreste og mest verdifulle kulturlandskap»

Oppropet støttes av: Naturvernforbundet i Bærum, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Bærum Natur- og Friluftsråd, Oslo og Omland Friluftsråd, Akershus Jeger og Fiskerforening, Norsk Ornitologisk Forening Asker og Bærum, Asker og Bærum Historielag, Fortidsminneforeningen Oslo og Akershus, Bærum Turlag, Bærum Elveforum, Gjetttum Vel, Tanum Vel, Skui Vel, Skuibakkens Venner, Hornimarkas Venner, Bærum SV, Bærum MDG, Bærum Rødt

Andre saker

Publisering-nettsidene

Ansvar for publisering på nettsidene til NiB ble overtatt av et nytt styremedlem i mai 2018. Styret diskuterte lagets kommunikasjonsstrategi, prioriteringer og bruk av forskjellige kommunikasjons- og informasjonskanaler som nettsidene, nyhetsbrev, Facebook (FB), medlemsbladet og innlegg i avisene, primært Budstikka.

Det ble bestemt at FB sidene prioriteres og sakene som publiseres på lagets nettsider knyttes til informasjon på FB med linker til relevante innlegg i avisene.

Høsten 2018 ble nettsidene gjennomgått og feil- og utdatert informasjon og linker ble korrigert. En del informasjon ble oppdatert. Strukturen på nettsidene ble litt endret for

å gjøre dem mer oversiktlige og enklere å bruke. En del av denne jobben ble gjennomført i november-desember 2018. Kontinuerlig forbedring av nettsidene vil foregå også neste år.

I november 2018 fikk nettsideansvarlig tilgang til et verktøy som gjør det mulig å analysere bruk av nettsidene. Dette vil på sikt gjøre det enklere å vurdere og prioritere publisering av informasjon som etterspørres av brukere.

Nyhetsbrev

Ansvar for produksjon og publisering av Nyhetsbrevet til NiB ble overtatt av et nytt styremedlem i mai 2018. I løpet av året ble det sendt ut 3 nyhetsbrev – i februar, juni, og november. Dette ble færre enn planlagt – målet for NiB er å sende nyhetsbrev hver annen måned. Det lave antallet ble forårsaket av lang periode for ansvarsovertagelse og endrede rutiner for rapportering av saker til nyhetsbrevet.

Sammenliknet med andre organisasjoner har NiB relativ høye tall av brukere som åpner nyhetsbrevet og klikker på linker til artikler.

Eksempelvis ble nyhetsbrevet i november sendt ut til 763 medlemmer hvorav 49,6% åpnet brevet (gjennomsnittet for ikke kommersielle organisasjoner er 19,4%). 5,7% av de som åpnet nyhetsbrevet gikk videre til saker referert i brevet (mot gjennomsnittet 2,1%).

Implementering av reglene for personvern (GDPR)

Sommeren 2018 trådte EUs personvernforordning som regulerer behandling av personopplysninger i kraft. Styret i NiB har ryddet i personopplysninger som har vært lagret i lokallagets arkiver, og rutineene er gjennomgått og justert slik at de er i tråd med kravene til GDPR. Styret vil sørge for å følge rutineene dokumenteres som anbefales av Naturvernforbundet sentralt.

Praktiske aktiviteter

Historisk slåtte- og rakedugnad på Gjettumbråtan

Årets dugnad var samtidig 20 års jubileum for slåtteavtalen mellom NiB og Gjettum gård. Gjennomføringen ble annerledes enn foregående år på grunn av den spesielle sommeren med mye varme og tørke, og dermed forkrise på Østlandet.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus oppfordret alle de som skjøtter slåttemarker om å hjelpe bønder som trengte gresset til fôr. Vi ble kontaktet av Rune Aanderaa som bor i Asker og trengte høy til sauene sine. Rune har slåmaskin og påtok seg slåtten av den nedre delen av enga, bakketøking og uttransport av høyet. Arbeidet ble utført mellom 17. og 20. juli.

Onsdag 15. august ble den andre delen av dugnaden gjennomført: Slått av den øvre delen med ljà og kantskjøtsel med store hagesakser og liten sag. Uønskede tresorter som lønn, ask, gran ble fjernet og kanten av enga ble åpnet opp for å slippe inn lys i skogen og for å få frem større furutrær og frukttrær. Det hele ble avsluttet med en hyggelig samling der vi spiste kake bakt av dugnadsleder Zsuzsa. Det var til sammen 21 personer som deltok på slåttedugnaden



Søppelfangsten tas til lands . Foto: B. P. Brekke



Glade dugnadsfolk bærer tungt. Foto: Morten Bergan

Søppeldugnader i 2018

Naturvernforbundet i Bærum (NiB) plukket også i 2018 søppel langs kyststien på Fornebu på oppdrag fra Bærum kommune. Først vårrydding rett før 17.mai og så en runde i slutten av september.

I mai var vi 16 personer i dugnadsgjengen, og i september 10. Vi ryddet samme rute som i tidligere, men fant heldigvis lite søppel. Dette har nok sin grunn i at det er blitt et stort fokus på søppel, spesielt plast.» Plogging» dvs. at man plukker søppel mens man likevel tar joggerunden, er blitt populært. Likedan «5 for hvalen» der tanken er at hvis hver femte nordmann plukker fem stk.-søppel hver dag, fjerner vi 35 tonn søppel fra naturen HVER DAG.

Nytt i 2018, var at NiB og Bærum elveforum samarbeidet om å plukke søppel i Engervannet 3.mai, også dette etter avtale med kommunen. Vi fikk låne en liten båt i kommunen, og to rodde langs stranda og plukket det de fikk tak i der, mens tre andre tok runden langs land. Det ble 12 sekker med søppel, samt et bilhjul og et bildekk. Det var viktig at dugnaden ble utført før fuglene hadde begynt hekkingen, ettersom Engervannet er en svært viktig lokalitet både for standfugler og vadefugler på trekk.

Søppeldugnadene er, trass i navnet, hyggelige aktiviteter som dessuten gir inntekter til driften av NiB.

Rapport kjempebjørnekjeks-dugnaden 2018

Tekst og foto Øystein Sverdrup

I 2018 var 23 personer hvorav fire fra styret med i dugnaden. Det ble utført 351,5 dugnadstimer totalt. 29 timer ble brukt på seks nye, store områder tette med kjempebjørnekjeks (KBK). Vi har 115 områder på lista, de fleste små. Åtte små områder ble avsluttet i år. Det betyr at det nytter å være tålmodig. Viktigst er å forhindre at planter står uforstyrret og setter frø som spres i bekker og/eller med frøspisende fugler med risiko for at de ender i skog og andre steder som er vanskelig å oppdage.

Spredning av svartelistete planter skjer hele tiden. På en av øyene ble det oppdaget nye tette forekomster av KBK, og på Rud industriområde ble det registrert to nye tette forekomster. De har nok vært der noen år for det var typiske fyllmasser med jord og stein. Hvis entreprenører og kommune samarbeidet om registrering og godkjenning av fyllmasser, ville kontrollen bli bedre.

På Løvenskioldbanen er det kun aktuelt å rotkutte på søndager. Da er det stort sett fredelig der og riflebanen er stengt. Hjørtebanen, hvor vi gjorde en innsats i fjor, blir nå tatt vare på av Skytterforbundet.

Sommeren 2018, den tørreste i manns minne, hadde sine fordeler for oss som kuttet kjempebjørnekjeks. Plantene som vokste i mager jord ble pjuskete og lette å fjerne. Lav vannstand i elvene gjorde det lettere å komme til på begge sider av elvene uten å vasse. Når solen skinner og fuglene kvitrer da er det virkelig fint å gå langs ett vassdrag.

Det er svært viktig å starte tidlig når man ser en svartelistet art begynne å spre seg. Bærum kommune begynte heldigvis med systematiske bekjempelse av KBK 2004 før problemet ble uhåndterlig.

Du kan hjelpe til med å holde et øye med byggeplasser og anleggsområder når de grønne områdene ferdigstilles. Arbeidet på nye E16 er stort og omfattende og jeg er spent på om vi finner noe uønsket der om et år eller to. Dukker det opp planter som står på svartelista kan du notere adresse, plantenavn eller annet som kan være av interesse og sende det til Naturvernforbundet. Da kan vi forhåpentlig stoppe et nytt spredningstilfelle i en tidlig fase. Ønsker du å hjelpe oss med arbeidet, f.eks på egen eiendom er det fint. Fjern **ikke** KBK uten å ta forsiktighetshensyn. Det er viktig at planten bekjempes på riktig måte. Vi bistår gjerne med informasjon eller vi kan gjøre jobben for deg hvis du selv ikke kan.

Infoark om kjempebjørnekjeks

Det hender jeg møter noen som jeg informerer hva jeg holder på med der ute i busk og kratt.

Det er laget en liten A5 info om kjempebjørnekjeks. Den kan være grei å ha hvis man treffer noen som vil vite noe mer og ikke vet hvordan kjempebjørnekjeks ser ut.

Ønsker du en W-fil A4 med to utsnitt av denne informasjonen kan du sende en e-post til: osverdru@online.no. Se ellers NiBs hjemmeside her: <https://naturvernforbundet.no/nea/berum/bekjempelse-av-kjempebjørnekjeks-i-barum-article38774-2206.html>



Mediedekning/Omtale

Artikler publisert i Budstikka:

- Vern Løkkeåsen og Engervannet – Debattinnlegg 06.12.18
- Nærnatur under press. Bærums flotte vassdragsnatur er under press- det er ikke bra for folkehelsen. Innspill i samarbeid med Bærum Elveforum 05.12.18
- Smiejordet – hva er erstatningsareal for idrettsdelen? Debattinnlegg 06.08.18
- Bevar kulturlandskapet på Tanumplata – svar til grunneier. Debattinnlegg i samarbeid med Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) 03.08.18
- 40 år med verneområde for Kolsås-Dælivann. Debattinnlegg 30.06.18
- Utbygging av fotballarena i Engervannet- NiBs leder kommenterte dette forslaget i Budstikka 12.04.18
- Om politikere og arealplaner. Innspill i samarbeid med Bærum NATUR OG Friluftsråd (BNF) og Bærum elveforum 24.04.18
- NiBs sykkelstrategi- Budstikka refererer og kommenterer NiBs høringsinnspill til Bærum kommunes sykkelstrategi 28.03.18
- Blomster og bier og hager. Debattinnlegg 12.03.18

Verving av medlemmer

NiBs mål er, som før, at 1,5 prosent av befolkningen skal være medlemmer. Det vil si ca. 1900 medlemmer nå som det per 3.kvartal i 2018 er blitt 126 583 *innbyggere i Bærum*.

NiB hadde vervestands noen helger i mai og september/oktober på ulike utfartssteder ved marka, i hovedsak bemannet med styremedlemmer. Det ble færre vervedager i 2018 enn tidligere år, men de gangene vi vervet på utfartssteder, var resultatene gode.

Medlemstall

Pr 31.12.2017 hadde vi 1392 medlemmer og pr. 31.12.2018 var det 1406 medlemmer. Det betyr en beskjeden økning i medlemstallet i 2018.

Arrangementer og deltakelser

Årsmøtet 2018

Årsmøtet 2018 ble avholdt 20.mars i stallen på Gjønnes gård. Det var 25 deltagere.

Terje Bøhler holdt foredraget «Fuglelivet i Kolsås/Dælivann»

For nærmere detaljer om årsmøtet, se protokollen som står etter innkallingen.



NiB var på pletten - Biomangfolddagen på Lilløyplassen naturhus 2.6.2018. Foto: Morten Bergan

Biomangfolddagen 02.06.18

Dette er en internasjonal dag, en FN-dag faktisk, for å øke kunnskapen om og bevisstheten om saker knyttet til biologisk mangfold. Normalt markeres dagen 22.mai, men i år ble den utsatt til 2.juni. I Oslo-området arrangeres markeringen oftest på Lilløyplassen naturhus på Fornebu. En rekke foreninger stiller opp med egne boder - nesten som et marked med høy stemning. I år kolliderte dessverre markeringen med andre arrangementer så det var færre organisasjoner og boder enn vanlig. Besøktallet ble dessuten redusert pga det fantastiske sommerværet. Folk som kreket seg utover Storøya og Lilleøya i heten dro heller for å bade. Men Naturvernforbundet i Bærum var på pletten med en liten bod.

Julemøte for dugnadsdeltagere og styremedlemmer

6.desember var dugnadsdeltakerne invitert til Bekkestua bibliotek for et godt måltid sammen med styret før NiBs siste styremøte i 2018.

Styremedlem Morten Bergan holdt foredrag om «Kampen om naturområdene på Fornebu. Hva gjorde vi? Hva bør vi fortsatt gjøre?»

Leder og styremedlemmer har deltatt på følgende

- Møte med Løvenskiold Eiendom (Løvbos) om Fossumutbyggingen 24. september.
- Oslo og Omlands friluftsråd (OOF)s årsmøte 24. april.

- Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA)s årsmøte
- Bærum natur og Friluftsråd (BNF)s årsmøte
- Oppstartsmøte og deretter oppsummeringsmøte med kommunen i forbindelse med kjempebjørnekjeks-dugnaden.
- Bærum Elveforums møte om Engervannet 13. november.
- På anmodning fra partiene har NiB vært i møte med- og gitt innspill til bærumslagene til AP, Mdg Høyre og Venstres kommunevalgprogram for valgperioden 2019–2023. Innspillene til Høyre og Venstre ble gitt skriftlig.
- Landsmøtet i Stavanger 20.-22. april 2018,
- Kurs om politisk påvirkning.
- Vassdragsseminaret som Elveforumene arrangerte.
- Møte med AP der NiB holdt innlegg i Barketomta-saken for Planutvalget.
- Kurs i publisering på Facebook
- Kommunens åpne møte om forslag til sykkelstrategi og plan for sykkelveinettet 2018- 2030
- 3 Styremøter i NOA
- Kurs i regi av OOF om hvordan man kan lobbe for natur og miljø
- Møte med NNV om markering av Kolsås Dælivann landskapsvernområde
- 40 års Jubileumsarrangement for Kolsås Dælivann landskapsvernområde, bla. vært NiBs representanter på flere turer ifbm. jubileet samt vært med å arrangere festmøte og drive kafeen der.

Styret og andre tillitsverv

Det ble avholdt 8 styremøter og 3 arbeidsmøter i 2018.

Mye informasjon ble utvekslet internt i NiB pr. e-post og i Sharepoint.

Styret

Leder: Anne Gøril Aas
Nestleder: Siren Tjøtta

Styremedlemmer

Morten Bergan- kontaktperson til NOF OA
Anna Borg
Bjørn Petra Brekke
Solveig Dysvik (til 10.09)
Finn Otto Kvillum
Johan Ludvik Persbråten
Tomas Westly
Bo Wingård –kontaktperson til Bærum Elveforum

Revisor: Øystein Berg

Sekretariatsleder: Dagrun Skarbø fram til 06.09.18, deretter ble Jorun Øygard ansatt.

Kasserer: Sekretariatslederne Dagrun Skarbø og Jorun Øygard har også fungert som kasserere ifølge den inngåtte avtalen med NiB

Valgkomité

Tom Ekeli, leder
Torgrim Huglen
Bjørn Frodahl

Årsmøte-protokoll og regnskap 2017

Årsmøteprotokoll og regnskap 2018

Protokoll

Årsmøtet 2018

Tid: Tirsdag 20.03.18

Sted: Stallen, Gjøennes gård, Bekkestua

Tilstede: 25 personer

1 Konstituering

Styreleder Anne Gøril Aas ønsket velkommen og konstaterte at det ikke var innvendinger til innkalling og dagsorden.

2 Valg av møteledelse

Dagrun Skarbø ble valgt til ordstyrer, Bjørg Petra Brekke valgt til referent. Tom Ekeli og Anders Ekeland valgt til å undertegne protokollen

3 Årsmelding og regnskap for 2017

Årsmelding

Ordstyrer Dagrun Skarbø gikk gjennom hovedpunktene i årsmeldingen

Regnskap

Dagrun Skarbø, i egenskap av NiBs kasserer, gikk gjennom regnskapene for Naturvernforbundet i Bærum (NiB) og Naturvernopplysning for 2017. Resultatet for NiB er overskudd på kr. 13 570,- etter overføring av kr. 40 000,- til Naturvernopplysning. Regnskapet for Naturvernopplysning viser et overskudd på kr. 21 664,-. Etter at revisors beretninger var gjennomgått, ble årsmelding og regnskap enstemmig godkjent av Årsmøtet.

4 Sak fra styret

Styret fremmet forslag om vedtektsendringer for å få dem mer presise og bringe dem i samsvar med praksis. Vedtektsendringene ble enstemmig vedtatt av Årsmøtet.

Siren M. A. Tjøtta ble enstemmig valgt til NiBs delegat til Naturvernforbundets landsmøte

5 Saker fremmet av medlemmer innen 15.januar

Ingen saker fremmet. Pkt. 5 på dagsorden gikk derfor ut.

6 Arbeidsprogram og budsjett for 2018

Budsjett

Anne Gøril Aas gikk gjennom budsjettforslaget for 2018 som legger opp til et overskudd på kr. 4 000,-. Forslaget ble enstemmig vedtatt av Årsmøtet.

Arbeidsprogram

Anne Gøril Aas gikk gjennom styrets forslag til arbeidsprogram for 2018 der 40-års jubileum for vern av Kolsås Dælivann vil ha en stor plass. Arbeidsprogrammet ble enstemmig vedtatt av Årsmøtet.

7 Valg

Valgkomiteens nestleder, Tom Ekeli, fremla forslag til nytt styre og revisor:

Funksjon	Funksjonstid	Sist valgt	Navn	Valgstatus
Leder	1 år	2017	Anne Gøril Aas	På valg. Gjenvalg
Nestleder	1 år	2017	Siren M. Andersen Tjøtta	På valg. Hatt ett år som nytt styremedlem
Styremedlem	2 år	2017	Bo Wingård	Ikke på valg i 2018
Styremedlem	2 år	2017	Bjørg Petra Brekke	Ikke på valg i 2018
Styremedlem	1 år	2017	Finn Otto Kvillum	På valg. (Gjenvalg. Tidl. Nestleder, nå styremedlem)
Styremedlem	1 år	2018	Anna Borg	Ny
Styremedlem	1 år	2018	Solveig Dysvik	Ny
Styremedlem	1 år	2018	Johan L. Persbråten	Ny
Styremedlem	2 år	2017	Morten Bergan	Ikke på valg i 2018
Styremedlem	2 år	2017	Tomas Westly	Ikke på valg i 2018

Valgkomiteens forslag ble enstemmig godkjent.

Sidsel Graff Iversen gikk ut av Valgkomiteen. Anne Gøril Aas la fram styrets forslag til ny valgkomite:

Tom Ekeli, leder.
Torgrim Huglen
Bjørn Frodahl

Forslaget ble enstemmig godkjent

Revisor

Øystein Berg tok gjenvalg og ble enstemmig godkjent

Årsmøtet ble deretter formelt avsluttet

Anne Gøril Aas takket avtroppende styremedlemmer Zsuzsa Fey, Aud Kartsrud og Trond Taugbøl for deres innsats i NiBs styre, og Sidsel Graff Iversen for hennes innsats i Valgkomiteen

Årsmøteforedraget

Terje Bøhler holdt foredraget Fuglelivet i Kolsås/Dælivann

20.03.2018

Bjørg Petra Brekke
Referent

Protokollen er godkjent

Anders Ekeland

Tom Ekeli

Regnskap 2017

Regnskap Naturvernforbundet i Bærum 2018

Inntekter	Noter	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Regnskap 2017
Kontingent første år, nye medlemmer		12 450	11 300	2 820
Kontingent, andel fra NNV		49 008	49 200	56 582
NNV aktivitetstilskudd		0	10 000	3 000
Kommunal støtte til driften		17 500	12 500	10 000
Tilskudd til Gjettembråtan		15 000	15 000	15 000
Dugnader, kjempebjørnekjeks/Storøykilen		112 300	97 000	111 386
Prosjektinntekter	2	10 000	0	0
Diverse inntekter/salg	3	24 687	3 000	10 000
Tilskudd fra Naturvernopplysning		0	25 000	0
Grasrotmidler Norsk Tipping		6 729	3 000	3 971
Moms-kompensasjon		10 081	10 000	11 086
Gaver		0	0	0
Renter		63	1 000	914
Sum inntekter		257 818	237 000	224 759

Kostnader		Regnskap 2018	Budsjett 2018	Regnskap 2017
Medlemsbladet Nøttekråka		28 782	67 000	61 180
Kostnader ved dugnadsarbeid		2 075	4 000	3 981
Kolsås/Dælivann	3	65 316	49 000	0
Styremøter/årsmøte		22 310	25 000	20 720
Rekvisita, porto		1 970	1 000	842
Profilering		0	1 000	746
Vervekostnader		0	1 000	403
Regnskapskostnader		8 325	8 000	7 943
Lønn og feriepenger	4	54 267	45 000	40 969
Oppmerksomhet, gaver, premier		389	10 000	10 180
NIBs hjemmeside		0	500	0
Høstseminar		0	1 000	7 981
Kurs, eksterne møter, faglitteratur		4 758	3 500	411
Kontingenter og abonnemeter		1 391	2 000	1 450
Tilskudd Naturvernopplysning		45 000	0	40 000
Kalendere for salg		3 900	4 500	4 575
Bankkostnader		621	500	288
Diverse kostnader		7 692	10 000	9 520
Sum kostnader		246 796	233 000	211 189

Årets resultat		11 022	4 000	13 570
-----------------------	--	---------------	--------------	---------------

Balanse

Eiendeler	Note	31.12.2018	31.12.2017
Bank, driftskonto		162 904	159 789
Bank sparekonto		148 984	148 984
Bank, skattetrekkskonto		3 412	3 412
Sum eiendeler	5	315 300	312 185

Gjeld og egenkapital	Note	31.12.2018	31.12.2017
Egenkapital 1.1		256 067	242 497
Årets overskudd		11 022	13 570
Egenkapital 31.12		267 089	256 067
Gjeld		48 211	56 119
Sum gjeld og egenkapital	5	315 300	312 186

Bærum den 17. januar 2019

I styret for Naturvernforbundet i Bærum


Anne Gøril Aas
Leder


Jorunn Øygard
Kasserer

Regnskap 2018 Naturvernopplysning

Resultatregnskap

	2018	2017
Inntekter		
Tilskudd fra NIB	45 000	40 000
Renteinntekter	1 726	1 664
Sum inntekter	46 726	41 664
Kostnader		
Bidrag Miljørett	0	20 000
Bankomkostninger	0	0
Sum kostnader	0	20 000
Resultat	46 726	21 664

Balanse	31.12.2018	31.12.2017
Eiendeler		
Bank	343 926	302 200
Utestående fordringer	45 150	40 150
Sum eiendeler	389 076	342 350
Gjeld og egenkapital		
Egenkapital 1.1	342 350	320 686
Årets resultat	46 726	21 664
Egenkapital 31.12	389 076	342 350
Gjeld	0	0
Sum gjeld og egenkapital	389 076	342 350

Bærum den 17. januar 2019
I styret i Naturvernopplysning


Anne Gøril Aas
Leder


Jorunn Øygard
Kasserer

Uttalelse fra valgt revisor:


Jeg har revidert årsregnskapet for Naturvernforbundet i Bærum for regnskapsåret 2018. Hovedregnskapet viser et overskudd på 11.022 kroner, mens regnskap for Naturvernopplysning viser et overskudd på kr 46.726.

Etter min vurdering er årsregnskapet avgitt i samsvar med god norsk regnskapsskikk og gir et riktig bilde av organisasjonens økonomiske stilling per 31. desember 2018.

Revisjonen omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, og vurdering av innholdet i og presentasjon av årsregnskapet.

Jeg finner å kunne anbefale at det fremlagte årsregnskap godkjennes som Naturvernforbundet i Bærum sitt årsregnskap for 2018.

Oslo, 17.01.2019


Øystein Edvin Berg
Valgt revisor



Innkalling til årsmøte

i Naturvernforbundet i Bærum



Mandag 18. mars 2019 kl. 18.00, Bekkestua bibliotek

Program

Kl. 18.00 Årsmøte

1. Valg av ordstyrer, referent og to personer til å underskrive protokollen
2. Godkjenning av innkalling, dagsorden og saker til eventuelt
3. Godkjenning av årsmelding og regnskapene for Naturvernforbundet i Bærum og Naturvern-opplysning
4. Saker fremmet av medlemmer innen 15. januar
5. Godkjenning av budsjett og arbeidsprogram for 2018
6. Valg av nytt styre, revisor og valgkomité

Kl. 19.00 Pause med kaffe og kringle

Kl. 19.30 Åpent møte for alle interesserte

- Foredrag av professor Terje Tvedt om "Elver og sivilisasjonens utvikling"

Vel møtt!

Anne Gøril Aas (sign)

Styreleder

For Naturvernforbundet i Bærum (NiB)



NiB styret -2018: Tomas Westly, nestleder Siren Tjøtta, Anna Borg, Finn Otto Kvillum, Morten Bergan, Bjørg Petra Brekke og styreleder Anne Gøril Aas. Bo Wingård, Johan Ludvig Persbråten og Solveig Dysvik var ikke tilstede da bildet ble tatt.



GRASROTANDELEN ^{AS}
NATURVERNFORBUNDET I BÆRUM

Organisasjonsnummer: 971258551



32774971258551

Returadresse:
Naturvernforbundet i Bærum
Pb. 252
1319 Bekkestua

